

Homilie Svatého otce

Drazí bratři a sestry,

děkuji Pánu za to, že mohu slavit tuto mši svatou na zahájení svého pontifikátu právě o slavnosti sv. Josefa, snoubence Panny Marie a patrona všeobecné církve. Tato okolnost má hluboký význam a zároveň je to den, kdy slaví své jmeniny můj ctihodný předchůdce: jsme mu nablízku v modlitbách, které vyjadřují naši vroucnost a vděčnost.

Srdečně zdravím své bratry kardinály a biskupy, kněze, jáhny, řeholníky a řeholnice i všechny věřící. Za to, že jsou zde přítomni, děkuji představitelům ostatních církví a církevních společenství, představitelům židovského společenství i dalších náboženských společností. Srdečně zdravím též představitele států a vlád, členy oficiálních delegací z mnoha zemí celého světa i diplomatický sbor.

V evangeliu jsme slyšeli, že „Josef ... udělal, jak mu anděl Páně přikázal: vzal svou ženu k sobě“ (Mt 1,24). Tato slova již naznačují poslání, které mu Bůh svěřil: má být *custos*, ochránce. Koho má chránit? Marii a Ježíše, avšak tato ochrana se rozšiřuje i na celou církev, jak to zdůraznil už blahoslavený Jan Pavel II.: „Svatý Josef, který s láskou ochraňoval Marii a s radostí se věnoval výchově Ježíše Krista, také dnes střeží a chrání mystické Tělo Vykupitele, církev, jejímž obrazem i vzorem je nejsvětější Panna“ (Apoštolská exhortace *Redemptoris custos*, č. 1).

Jak tuto svou úlohu ochránce Josef plnil? Diskrétně, pokorně a tiše, zato však v trvalé blízkosti a s naprostou věrností, ačkoli pro něj někdy nebylo snadné všemu rozumět. Od svého sňatku s Marií až do události, kdy nacházejí dvanáctiletého Ježíše v jeruzalémském chrámě, je jim vždy s láskou a péčí nablízku. Jako Mariin snoubenec stojí po jejím boku v časech dobrých i zlých, na cestě do Betléma ke sčítání lidu i v úzkostných a zároveň radostných chvílích porodu, v dramatických okamžicích útěku do Egypta i při zoufalém hledání syna v chrámu, a také později, v každodenním životě doma v Nazaretě, v dílně, kde Ježíšovi předával své řemeslo.

A jak Josef plní své povolání být ochráncem Marie, Ježíše i celé církve? Tím, že vytrvale naslouchá Bohu, je otevřený jeho znamením a dává se k dispozici jeho, ne svým záměrům. Právě to Bůh žádal i od Davida, jak jsme slyšeli v prvním čtení: Bůh netouží po chrámu postaveném lidmi, ale požaduje věrnost svému slovu a svým záměrům. To on je stavitelem a používá živé kameny označené jeho Duchem. A Josef může být „ochráncem“, neboť dokáže naslouchat Bohu a nechá se vést jeho vůlí. To mu zároveň umožňuje, aby byl vnímavější i vůči osobám, které byly svěřeny do jeho ochrany. Pohlíží na události realisticky, vnímá jednotlivé okolnosti a dokáže se moudře rozhodovat. Z jeho příkladu se, drazí přátelé, učíme pohotově a ochotně odpovídat na Boží volání, a zároveň pozorujeme, co tvoří střed křesťanského povolání: je to Kristus. Chraňme ve svém životě Krista, abychom mohli chránit druhé lidi, abychom mohli chránit stvoření!

Povolání být ochráncem se však netýká pouze nás křesťanů; ještě dříve v sobě totiž zahrnuje jednoduše lidskou dimenzi, týkající se každého člověka. Být ochráncem znamená chránit celé tvorstvo, krásu stvořeného světa, jak o ní hovoří první kniha Mojžíšova a jak ji představuje svatý František z Assisi. Znamená to mít v úctě každého Božího tvora i prostředí, v němž žijeme. Znamená to chránit lidi a projevovat láskyplnou péči o každého člověka, zvláště o děti, starší osoby, potřebné a ty, na které nejčastěji zapomínáme. Znamená to pečovat jeden o druhého v našich

rodinách: manželé a manželky nejprve chrání jeden druhého a poté, jako rodiče, též své děti, ty pak zase v daný čas ochraňují své rodiče. Znamená to budovat upřímná přátelství, v nichž se navzájem chráníme s důvěrou, úctou a laskavostí. Všechno bylo koneckonců svěřeno do naší ochrany a každý z nás je za to odpovědný. Buďme ochránci Božích darů!

Kdykoli totiž lidé této své odpovědnosti nedostojí, kdykoli nevěnujeme dostatečnou péči stvoření ani svým bratrům a sestrám, otevírá se prostor ke zkáze a srdce se zatvrzují. V každém dějinném období se bohužel najdou „Herodové“, jež osnují smrt, přinášejí zkázu a hyzdí tvář lidstva.

Rád bych nyní poprosil vás všechny, kdo máte odpovědnost za sféru hospodářskou, politickou či společenskou, i vás všechny lidi dobré vůle: buďme společně „ochránci“ stvoření, ochránci Božího plánu vepsaného do přírody, ochránci druhých lidí i životního prostředí. Nedovolme, aby pokrok tohoto světa doprovázela znamení zkázy a smrti! Abychom však mohli být „ochránci“, musíme střežit i sami sebe. Nezapomínejme tedy, že nás život poškozují i nenávist, závist a pýcha! Znamená to také bdít nad vlastními pocity, nad svým srdcem, neboť z něj vycházejí dobré i zlé úmysly: úmysly, které budují nebo ničí. Nesmíme se bát projevat dobrotu či dokonce něhu!

Zde bych rád zmínil ještě jednu věc: péče a ochrana vyžaduje dobrotu, vyžaduje jistou něhu. V evangeliích se svatý Josef projevuje jako silný, odvážný a pracovitý muž, v jeho srdci však nacházíme velikou něhu, která není ctností slabých, ale spíše znamením síly ducha a schopnosti naslouchat, projevovat soucit, otevřít se druhému člověku a milovat. Nesmíme se bát projevat dobrotu a něhu!

Společně se svátkem svatého Josefa dnes slavíme také začátek služby nového římského biskupa, nástupce svatého Petra, služby vyžadující i jistou moc. Ježíš Kristus bezpochyby Petrovi moc předal, avšak o jakou moc se jedná? Ježíšovu trojí otázku po Petrově lásce doprovází trojí příkaz: pas mé beránky, pas moje ovce. Nikdy nezapomínejme na to, že skutečná moc spočívá ve službě a že také papež, má-li uplatňovat svou moc, musí o to více vstupovat do služby, jež svého zářivého vrcholu dosáhla na kříži. Musí se nechat inspirovat pokornou, konkrétní a věrnou službou svatého Josefa a podobně jako on otevírat svou náruč, aby v ní chránil všechen Boží lid a s něžnou láskou objímal celé lidstvo, zvláště lidi nejchudší, nejslabší a nejméně významné, všechny ty, které zmiňuje Matouš v úryvku o posledním soudu lásky: hladové, žíznivé, cizince, nahé, nemocné i vězně (srov. Mt 25,31-46). Chránit umí jen ten, kdo slouží s láskou!

Ve druhém dnešním čtení hovoří svatý Pavel o Abrahamovi, který „ačkoli už nebylo naděje ... přece doufal a uvěřil“ (Řím 4,18). Ačkoli už nebylo naděje, navzdory vši nadějí! Také dnes, uprostřed mnohých temnot, potřebujeme zahlédnout světlo naděje a stát se lidmi, kteří přinášejí naději druhým. Chránit stvoření a každého člověka, pohlížet na ně s něhou a láskou, znamená otevírat obzor naděje a dovolit, aby těžká mračna prostoupilo světlo, znamená to vnášet vřelost naděje. Pro věřící, pro nás křesťany, podobně jako pro Abrahama, podobně jako pro svatého Josefa, se naděje, kterou neseme, opírá o Boží horizont, který před námi otevřel Kristus. Opírá se o skálu, kterou je Bůh sám.

Chránit Ježíše s Marií, chránit celé stvoření, chránit každého člověka a zvláště lidi nejchudší, chránit sebe sama: k této službě je povolán římský biskup, ale také každý z nás, aby tak mohla zazářit hvězda naděje. Chraňme proto s láskou vše, co nám Bůh daroval!

Prosím Pannu Marii, svatého Josefa, svaté Petra a Pavla a svatého Františka o přímluvu, aby Duch Svatý provázel mou službu. Na vás všechny se pak obracím: modlete se za mne. Amen!